

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

29.02.2024.

Nr.12

(prot. Nr.9, 3.p)

Par Baltijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru priekšlikumu atbrīvojuma piešķiršanai saskaņā ar Eiropas Komisijas (ES) 2017.gada 23.novembra Regulas Nr.2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas 34.panta 1.punktu

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2023.gada 16.augustā saņēma Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora akciju sabiedrības “Augstsprieguma tīkls”, vienotais reģistrācijas numurs: 40003575567, juridiskā adrese: Dārziema iela 86, Rīga, LV-1073 (turpmāk – AS “Augstsprieguma tīkls”), 2023.gada 16.augusta iesniegumu Nr.2.5/2023/3421 ar lūgumu, pamatojoties uz Baltijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru “Elering” AS, reģistrācijas numurs: 11022625, Kadaka tee 42, 12915 Tallina, Igaunija, AS “Augstsprieguma tīkls” un “LITGRID” AB, reģistrācijas numurs: 302564383, juridiskā adrese: Karlo Gustavo Emilio Manerheimo g. 8, Viļņa, LT-05131, Lietuva, kopīgi izstrādāto priekšlikumu atbrīvojuma piešķiršanai no Eiropas Komisijas (ES) 2017.gada 23.novembra Regulas Nr.2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas (turpmāk – Regula Nr.2017/2195) 34.panta 1.punkta prasības nodrošināt iespēju balansēšanas pakalpojuma sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus (turpmāk – Atbrīvojuma pieprasījums), piešķirt atbrīvojumu no Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punkta prasības piemērošanas.

Regulators konstatē un secina:

1. Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punkts noteic, ka ģeogrāfiskajā apgabalā, kurā noticis balansēšanas jaudas iepirkums, pārvades sistēmas operators (turpmāk – PSO) atļauj balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus. Attiecīgais PSO vai attiecīgie PSO var pieprasīt atbrīvojuma piešķiršanu, ja balansēšanas jaudas līgumperiodi atbilstīgi 32.panta 2.punkta b) apakšpunktam katrā ziņā ir īsāki par vienu nedēļu.

2. Atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 5.panta 3.punkta d) apakšpunktam iesaistītā reģiona visu regulatīvo iestāžu apstiprinājums ir nepieciešams atbrīvojumam, kas ģeogrāfiskajā apgabalā, kurā noticis balansēšanas jaudas iepirkums, balansēšanas

pakalpojumu sniedzējiem neļauj nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus, – atbilstīgi Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punktam.

3. Saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 5.panta 6.punktu, ja lēmums par apstiprināšanu saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 5.panta 3.punktu jāpieņem vairākām regulatīvajām iestādēm, attiecīgās regulatīvās iestādes cita ar citu apspriežas, cieši sadarbojas un savstarpēji koordinē savas darbības, lai panāktu vienošanos. Regulatīvās iestādes lēmumus par saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 5.panta 3.punktu iesniegtajiem noteikumiem pieņem sešu mēnešu laikā pēc tam, kad pēdējā iesaistītā regulatīvā iestāde saņēmusi noteikumus. Šis periods sākas nākamajā dienā pēc priekšlikuma iesniegšanas pēdējai iesaistītajai regulatīvajai iestādei saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 5.panta 3.punktu.

4. Regulas Nr.2017/2195 5.panta 6.punkts noteic, ka noteikumu priekšlikumā iekļauj ierosināto īstenošanas laika grafiku un aprakstu par to sagaidāmo ietekmi uz Regulas Nr.2017/2195 mērķu izpildi.

5. Baltijas regulatīvās iestādes, ievērojot Regulas Nr.2017/2195 5.panta 3.punkta b) apakšpunktu un g) apakšpunktu, apstiprināja kopīgus un saskaņotus Baltijas balansēšanas jaudas tirgus noteikumus un procesa izveidi balansēšanas jaudas apmaiņai un iepirkumam atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 33.panta 1.punktam un starpzonu jaudas piešķiršanas procesa piemērošanu balansēšanas jaudas apmaiņai vai rezervju kopīgošanai atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 38.panta 1.punktam¹.

6. Saskaņā ar Atbrīvojuma pieprasījuma 1.punkta 1.apakšpunktu atbrīvojums attiecas uz PSO Igaunijas, Latvijas un Lietuvas ģeogrāfiskajā apgabalā un paredz atbrīvojumu no prasības ļaut balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus (gan automātiskās frekvences atjaunošanas rezervju (turpmāk – aFRR) jaudām, gan manuālās frekvences atjaunošanas rezervju (turpmāk – mFRR) jaudām) saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punktu, vienlaikus ievērojot Regulas Nr.2017/2195 32.panta prasības.

7. No Atbrīvojuma pieprasījuma 1.punkta 2.apakšpunkta izriet, ka atbrīvojums tiek attiecināts uz visām tirdzniecības zonas robežām starp tirdzniecības zonām, kas atrodas Igaunijas, Latvijas un Lietuvas ģeogrāfiskajā apgabalā, kā arī uz robežām ar tām tirdzniecības zonām, kurās Baltijas PSO veic kopīgu aFRR un mFRR jaudu iepirkumu saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 33.panta 1.punktu.

8. Atbrīvojuma pieprasījuma 3.punkta 1. un 2.apakšpunkts paredz, ka balansēšanas pakalpojumu sniedzēja pienākums nodrošināt aFRR un mFRR jaudas izriet no aFRR un mFRR jaudas solījumu atlases aFRR un mFRR jaudas iepirkumā atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 33.panta 1.punktam. Balansēšanas pakalpojumu sniedzējam nav atļauts nodot balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumu pāri tirdzniecības zonu robežām.

9. Atbrīvojuma pieprasījuma preambulas 4.punktā Baltijas PSO norāda, ka Baltijas PSO ir savstarpēji gatavi apmainīties ar aFRR un mFRR jaudām Baltijas valstīs un dalīties ar tām, kā arī ir izstrādājuši kopīgus un saskaņotus noteikumus un procesus aFRR un mFRR jaudu apmaiņai, koplietošanai un iepirkumam.

10. Atbrīvojuma pieprasījuma preambulas 5.punktā noteikts, ka Baltijas PSO var pieprasīt atbrīvojumu no prasības atļaut balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus, ja balansēšanas jaudas līgumperiodi katrā ziņā ir īsāki par vienu nedēļu. Līgumperiodi aFRR un mFRR jaudu tirgum Baltijas valstīs ir tikai

¹ Regulatora 2024.gada 1.februāra padomes sēdes prot. Nr.4., 1.p.

viena diena, un paredzams, ka tas samazinās vajadzību pēc šādas elastības balansēšanas pakalpojumu sniedzēju vidū salīdzinājumā ar ilgāku līgumperiodu.

11. Saskaņā ar Atbrīvojuma pieprasījuma preambulas 6. un 7.punktu Atbrīvojuma pieprasījumā atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 5.panta 6.punktam ir iekļauts apraksts par tā sagaidāmo ietekmi uz Regulas Nr.2017/2195 mērķu izpildi. No Atbrīvojuma pieprasījuma izriet, ka atbrīvojums veicinās un nekavēs Regulas Nr.2017/2195 mērķu, kas ietverti Regulas Nr.2017/2195 3.pantā, sasniegšanu:

11.1. Ievērojot Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta a) apakšpunktu², iespēja nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus tirdzniecības zonas ietvaros sniedz potenciālajiem balansēšanas pakalpojuma sniedzējiem lielāku elastību, pārvaldot riskus, kas saistīti ar nespēju sniegt pakalpojumu, un var veicināt tādu balansēšanas pakalpojumu sniedzēju lielāku dalību tirgū, kuriem ir ierobežotas alternatīvas iespējas pārvaldīt šos riskus savā portfeli, tādējādi veicinot konkurenci balansēšanas jaudu tirgū.

Attiecībā uz ierobežojumu nodot balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus starp tirdzniecības zonām šis atbrīvojums nodrošina, ka balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem ar ierobežotām alternatīvām iespējām nav konkurences priekšrocību daudz labāk pārvaldīt risku, kas saistīts ar nespēju sniegt pakalpojumu, efektīvi pārnesot jaudas saistības savā portfeli. Visbeidzot, izveidojot vienotu atbrīvojuma struktūru visā Baltijas aFRR un mFRR jaudu tirgū un strukturējot atbrīvojuma noteikumus, pamatojoties uz tirdzniecības zonu robežām, tiek nodrošināti vienlīdzīgi konkurences apstākļi balansēšanas jaudas piegādātājiem visās Baltijas valstīs. Neļaujot saistību pārrobežu nodošanu, tiek kavēta arī tādu piegādātāju oportūnistiska solīšana, kuriem varētu būt aktīvi vairākās tirdzniecības zonās un kuri varētu mēģināt optimizēt saņemto cenu/piegādes izmaksas, kas saistītas ar balansēšanas jaudas nodrošināšanu.

11.2. Saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta c) apakšpunktu³ metode, ko izmanto aFRR un mFRR balansēšanas jaudu iepirkšanai, nodrošina, ka tiek piešķirta pietiekama starpzonu jauda rezervētās jaudas automātiskai un manuālai aktivizēšanai saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 41.panta 1.punktu.

11.3. Saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta d) apakšpunktu⁴ metodē, ko izmanto, lai iepirktu aFRR un mFRR balansēšanas jaudas, ir ņemta vērā starpzonu jaudas prognozētā tirgus vērtība, kas iedalīta nākamās dienas enerģijas tirgum saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 33.panta 1.punktu un 38.panta 1.punktu. Ja tiktu atļauta balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumu nodošana starp tirdzniecības zonām, tad būtu jāpiešķir papildu starpzonu jauda, lai veiktu jaudas nodošanu, vienlaikus ievērojot darbības ierobežojumus. Rezultātā papildus tiktu ierobežota starpzonu jauda, kas piešķirta nākamās dienas tirgum, un tas būtu pretrunā Regulas Nr.2017/2195 41.panta 4.punktam.

12. Baltijas PSO nodeva Atbrīvojuma pieprasījumu publiskajām konsultācijām no 2023.gada 15.jūnija līdz 16.jūlijam. Publisko konsultāciju laikā Baltijas PSO saņēma

² Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta a) apakšpunkts noteic, ka Regulas Nr.2017/2195 mērķis ir veicināt patiesu konkurenci, nediskrimināciju un pārredzamību balansēšanas tirgos.

³ Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta c) apakšpunkts noteic, ka Regulas Nr.2017/2195 mērķis ir integrēt balansēšanas tirgus un veicināt balansēšanas pakalpojumu apmaiņas iespējas, vienlaikus sekmējot darbības drošību.

⁴ Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta d) apakšpunkts noteic, ka Regulas Nr.2017/2195 mērķis ir veicināt elektroenerģijas pārvades sistēmas un elektroenerģijas sektora efektīvu ilgtermiņa darbību un attīstību Eiropas Savienībā, vienlaikus sekmējot efektīvu un saskanīgu nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgu darbību.

četrus priekšlikumus no ieinteresētajām pusēm, kurus izskatīja un sagatavoja atbildes uz uzdotajiem jautājumiem un sniegtajiem komentāriem.

13. Atbrīvojuma pieprasījumu pēdējā Baltijas regulatīvā iestāde saņēma 2023.gada 16.augustā. Ievērojot, ka Baltijas PSO un regulatīvās iestādes ir vienojušās, ka sadarbība tiek īstenota angļu valodā, Atbrīvojuma pieprasījums un ar to saistītie dokumenti ir izstrādāti un attiecīgajām regulatīvajām iestādēm atbrīvojuma piešķiršanai iesniegti angļu valodā.

14. Baltijas regulatīvās iestādes, apspriežoties, cieši sadarbojoties un savstarpēji koordinējot savas darbības, rūpīgi izvērtēja Atbrīvojuma pieprasījumu un secināja, ka Atbrīvojuma pieprasījums atbilst Regulas Nr.2017/2195 prasībām un 2024.gada 16.februāra kopīgā pozīcijas dokumentā vienojās piešķirt atbrīvojumu no prasības atļaut balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus.⁵

15. AS “Augstsprieguma tīkls” pilnvarotais pārstāvis 2024.gada 29.februārī piedalījās Regulatora padomes sēdē attālināti un uzturēja lūgumu apstiprināt Atbrīvojuma pieprasījumu.

16. Izvērtējot šā lēmuma 8.punktu, Regulators secina, ka AS “Augstsprieguma tīkls” lūdz piešķirt atbrīvojumu no Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punkta prasības piemērošanas un tieši no prasības atļaut balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus pāri tirdzniecības zonas robežām.

17. Izvērtējot šā lēmuma 10.punktu, Regulators secina, ka AS “Augstsprieguma tīkls” Atbrīvojuma pieprasījumā atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punktam ir ievērojusi prasību, ka balansēšanas jaudas līgumperiodi atbilstīgi Regulas Nr.2017/2195 32.panta 2.punkta b) apakšpunktam katrā ziņā ir īsāki par vienu nedēļu.

18. Izvērtējot šā lēmuma 11.punktu, Regulators secina, ka AS “Augstsprieguma tīkls” Atbrīvojuma pieprasījumā atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 5.panta 6.punktam ir iekļāvusi aprakstu par atbrīvojuma sagaidāmo ietekmi uz Regulas Nr.2017/2195 mērķu izpildi, kas ļauj Regulatoram izvērtēt, vai atbrīvojums ir saskanīgs ar Regulas Nr.2017/2195 mērķiem. Izvērtējot šā lēmuma 10.punktu, Regulators secina, ka atbrīvojums no prasības atļaut balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus ir saskanīgs ar Regulas Nr.2017/2195 3.panta 1.punkta a), c) un d) apakšpunktā ietvertajiem Regulas Nr.2017/2195 mērķiem.

19. Regulators secina, ka Regula Nr.2017/2195 neparedz noteiktu termiņu atbrīvojumam no prasības atļaut balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus.

20. Saskaņā ar šā lēmuma 14.punktā norādītajā pozīcijas dokumentā atrunāto Regulators atzīst, ka Baltijas balansēšanas jaudas tirgus sākuma posmā Baltijas PSO plāno izmantot atbrīvojumu attiecībā uz jaudas saistībām starp tirdzniecības zonām. Tomēr nākotnē vajadzība pēc šāda atbrīvojuma tiks pārskatīta, ņemot vērā Baltijas balansēšanas jaudas tirgus briedumu un attīstību, ņemot vērā konkrētus termiņus, kad šāds atbrīvojums varētu tikt atcelts.

21. Ņemot vērā šajā lēmumā norādīto informāciju, Regulators secina, ka Atbrīvojuma pieprasījums ir pamatots, jo tas atbilst Regulas Nr.2017/2195 34.panta 1.punktam, ir ievērota prasība, ka balansēšanas jaudas līgumperiodi atbilstīgi Regulas Nr.2017/2195 32.panta 2.punkta b) apakšpunktam katrā ziņā ir īsāki par vienu nedēļu, atbrīvojums no prasības atļaut

⁵ *Position paper of the Baltic National Regulatory Authorities on the Baltic Transmission System Operators' proposal for Exemption to the obligation to allow transfer of a aFRR and mFRR balancing capacity for all bidding zones in the Baltic countries in accordance with Article 34(1) of Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing*

balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus pāri tirdzniecības zonas robežām ir saskanīgs ar Regulas Nr.2017/2195 mērķiem.

Pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 5.pantu, 9.panta pirmās daļas 9.punktu, Elektroenerģijas tirgus likuma 5.panta sesto daļu, Eiropas Komisijas (ES) 2017.gada 23.novembra Regulas Nr.2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas 5.panta 3.punkta d) apakšpunktu un Administratīvā procesa likuma 55.panta 1.punktu un 65.panta trešo daļu,

padome nolemj:

apstiprināt ar akciju sabiedrības “Augstsprieguma tīkls” 2023.gada 16.augusta iesniegumu Nr.2.5/2023/3421 iesniegto Baltijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru priekšlikumu atbrīvojuma piešķiršanai no Eiropas Komisijas (ES) 2017.gada 23.novembra Regulas Nr.2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas 34.panta 1.punkta prasības nodrošināt iespēju balansēšanas pakalpojuma sniedzējiem nodot savus balansēšanas jaudas sniegšanas pienākumus.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU